

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium Rhetoricum

Norimbergae, 1699

Capvt II. Qvaenam vero sunt argumenta probantia generi demonstrativo
propria

urn:nbn:de:bsz:31-105401

cessaria prætermittamus, necessaria vero ac aptiora semper eligamus.]

*Quibus in Caussarum Generibus
utimur Argumentis Probantibus,
quæ ex Locis Topicis desu-
muntur?*

Utimur illis non solum in conscribendis Progymnasmatibus, (ut *Narrationibus, Descriptionibus, Chri-
is, Locis Communibus &c.*) sed & *Orationibus* præcipue Generis Didascalici; quanquam in Genere etiam Demonstrativo ac Deliberativo sæpe adhiberi possunt; prout ex sequentibus patebit.

CAPVT II.

*Quenam vero sunt Argumenta
Probantia Generi Demonstrati-
uo propria?*

Alia referuntur ad Laudem vel Vituperium Personæ, alia ad Laudem vel Vituperium Facti & Rei.

In Laude & Vituperio *Personæ* servatur Ordo vel Naturalis vel Artificialis.

Quis est Ordo Naturalis?

Naturalis Ordo Vitæ ac Temporis seriem servat, eaqve affert, quæ ratione (1) Nativitatis, (2) Vitæ, (3) Mortis sunt observanda; vel quæ contigerunt in Vitæ Principio, Medio & Fine.

Quæ consideranda sunt in Principio Vitæ?

Personæ Patria, Parentes, Majores, Tempus Nativitatis, & si Memorabilia quædam illud præcesserunt vel comitata sunt; infantis ac pueri educatio, indoles, adolescentiæ studia, mores, præceptores, peregrinationes &c.

Quæ consideranda sunt in Medio Vitæ?

Bonæ Animi, Corporis & Fortunæ.

ae fer.
Artifi.

?

poris
ra ra-
, (3)
qvæ
Me-

n

lajo-
mo-
runt
oue-
ntia
bere-

n

ornu-
na.

De
na. Ad
genium,
ditio in
genere,
Medicin
&c. Vi
tumque
genere,
litari, O
Ad B
tas, Ro
cens m
tus ing
pue Pu
Ad
gnitac
domef

Qu

Et
quia, l
Luctus

na. Ad *Animi* Bona referuntur Ingenium, Memoria, Judicium, Eruditio in quocunqve Disciplinarum genere, Theologia, Jurisprudencia, Medicina, Philosophia, Philologia, &c. Virtutes item Morales, Virtutumqve actiones in quolibet Vita genere, Ecclesiastico, Politico, Militari, Oeconomico &c.

Ad Bona *Corporis* referuntur Sanitas, Robur, conveniens statura, decens membrorum compositio, vultus ingenuus; & in Feminis præcipue Pulchritudo.

Ad Bona *Fortuna*, Honores, Dignitates, Conjugium, Liberi, Res domesticae, Divitiae, Amici &c.

*Quae consideranda veniunt
in Fine Vita?*

Ætas longa, Morbi, Mors, Exequiæ, Fama & Opinio post mortem, Luctus & jactura Rei tam publicæ

quam literariæ; Liberorum, discipulorum ac posterorum felicitas &c.

[*Quæ fere omnia in Topicis ad Locos Causarum, Adjunctorum, Effectorum & Consequentium, reduci possunt.*]

Exemplum.

Laus Aristotelis.

Principium Vitæ: Patria Stagira, Macedonia oppidum; unde dictus Stagirites. Urbs hæc, precibus Aristotelis, postea ab Alexandro instaurata & in integrum restituta, cum prius à Philippo æqvata solo fuisset.

Parentes: Pater Nicomachus, Medicus Amyntæ Regis Macedoniae, qui fuit avus Alexandri. Mater Phastis; hujus imaginem memoria & pietatis ergo pingi iussit filius a Protogene, excellenti ejus ætatis pictore; cujus insigniora inter opera refertur a Plinio Lib. XXXV. c. 10.

Majores: Pater & Mater genus duxerunt a Machaone, Æsculapii filio, Familia regia, & studio Medicinæ celebratissima.

Tempus Nativitatis: Annus I. Olympiadu XCIX, qui est annus ante N. Christum

371.

Edu-

disci-
as &c.

Caussa
& Con-

...

...

...

...

face-

urites.

postea

gram

quara

...

edius

e ayus

ima-

juste

is pi-

ertur

erunt

a re-

ia.

upia-

stum

...

De
Educati
ram pat
suo A
dem ed
xit ip
lix,
imprim
thesor
Studia
res,
jussu,
no et
crato
nem
tract
O in
ut a
sapi
Item
vero
Medi
vsi fa
ro l.
tem
appel
lius sa

mens.

Educatio pueri & indoles: Post matu-
ram parentum mortem educatus est a Pro-
xeno Atarnensi; cuius filium Nicanorem
dein eduxit, artibusq; elegantioribus instru-
xit ipse Aristoteles. Indoles puero fuit fe-
lix, & ingens artium liberalium amor,
imprimis Grammatica, Rhetorica & Ma-
theseos.

**Studia juvenilia, Praeceptores, Mo-
res, Peregrinationes:** Oraculi Pythici
jussu, ut se studiis Philosophiae dederet, an-
no aetatis 17, missus est Athenas, ubi So-
cratem audivit triennium; ac postea Plato-
nem annos viginti, Meditiam una per-
tractans. Diligentia flagravit indefessa,
& inexplebili veterum scripta legendi fuit;
ut ἀραγώστus vocatus fuerit a Platone,
sepius dicente: Eamus ad domum Lectoris!
Item: Se in Aristotele freno, in Xenocrate
vero calcariibus indigere.

Medium Vita. Bona Animi: Ingenium
ipsi singulare ac pene divinum tribuit Cice-
ro I. de Divinat. Et ob hujus sublimita-
tem judiciiq; acumen a Platone Nūc est
appellatus. Certe Philosophus fuit avi il-
lius sapientissimus, Peripateticorum prin-

ceps &c. De praeclaris ejus dictis ac scriptis fere innumeris, quorum minimam hodie posidemus partem, consulatur Diogenes Laërtius in Vita.

Virtutes: Laudetur ejus *Pietas* (1) in Deum. Vid. Theologia Gentilium ex scriptis Aristotelis & Platonis excerpta a Mich. Piccarto &c. (2) in *Patriam*, rogatu ejusdem ab Alexandro instauratam; (3) in *Praeceptorem Platonem*, cui Aram, &, teste Olympiodoro Commentar. in Gorgiam Platonis, Orationem Laudativam consecravit. Praedicetur etiam Ejus *Sapientia, Prudentia; Veritatis amor*, dum dixit: Amicus Socrates, amicus Plato, magis tamen amica Veritas; In docendo *Fidelitas, Morum civilitas &c.*

Bona Corporis. Ingenuo fuit vultu, veluti marmora ostentant; *decenti corporis statura praeditus*; nisi quod eum *cruribus fuisse exilibus* Diogenes scribat; quem tamen defectum robur & magnitudo animi compensabat. *Munditiei quoque studiosus, vestitus elegantiam non aspernatus est.*

Bona

scriptu
hodie
genes

(i) in
m ex
rpta a
, ro-
tam;
ram,
ar. in
dati-
Ejus
amor,
s Pla-
n do-
c.

velu-
rporis
ribus
quem
itudo
q³ stu-
perna-

Bona

W. 11

De

Bona For

Maced

statoru

Philipp

sibi esse

stotelis

Regin

confisi

ipsum,

parent

tate a

dro,

adting

& ad

Post

impe

eiden

char

ac Pl

tanto

plurag

Vnores

thia,

nobilis

giri a

beri,

870 100
941

Bona Fortuna. Arcesitus a Philippo Rege Macedonia honorificentissime, ut praefectus studiorum Alexandri. Scripsit enim ad eum Philippus: se non tam letari, quod natus sibi esset Alexander, quam quod etate Aristotelis natus. Regi hujus, & Olympiadis Reginae, perpetua usus est gratia, aulicique consilii multum valuit. Alexander vero ipsum, ut alterum parentem, imò plus quam parentem, amavit. Magnas hac in dignitate divitias est consecutus, & ab Alexandro, ad solam Animalium Descriptionem, octingenta talenta (h. e.) quadringenta & octoginta millia coronatorum) accepit. Post Philippi obitum, Alexandrum initio imperii triennium in bellis comitatus est, eidem ob consilia & medicinam apprime charus. Quinquagenarius Athenas rediit, ac Philosophiam docuit amplius in Lyceo, tanto applausu, ut Δεισιμόγιος vocaretur; pluraque Librorum volumina conscripsit.

Vxores habuit duas, quarum prior erat Pythias, Hermiae Atarnensis filia, matrona nobilis & pudica. Posterior Herpyllis, Stagiris oriunda, Viri maxime studiosa. Liberi, Nicomachus filius, cui Opus Nicomachium

chium inscripsit, ut ex eo bene beateq; vivendi doctrinam addisceret. Filia Pythias, quæ tribus nupsit maritis, & aliquot peperit filios, ex usq; unum, dictum pariter Aristotelem.

Finis Vitæ. Annos natus tres & sexaginta, adeoq; anno, quem vocant, Climacterico magno, mortuus est in Chalcide, non exhausto cicutæ poculo; nec quod ignorares accessus & recessus Euripi Euboici; sed morbo ventriculi, ob assiduas vigilias, nec unquam intermissa studia, testibus Dionysio Halic. Apollodoro Atheniensi, Censorino & aliis. Testamentum ejus, piam viduæ & liberorum curam complectens, exstat apud Diog. Laërt. in Vit. Tumulo Pythiadæ uxoris illatus est, sicut ipsa præceperat. Erecta ipsi fuit statua, cum inscriptione: ARISTOTELES PHILOSOPHORVM OPTIMVS. Reliquit discipulos præceptore dignos, Theophrastum Eresium, Phaniam, Eudemum, Dicaearchum &c. ut & famam & gloriam nominis immortalẽ.

[Exemplum Laudis simul & Vituperii Julii Cæsaris vid. in Vossii Partitt. Orat. Lib. I. Cap. IV. pag. 26. 27.]

Quis

eg. vi.
ia Py.
& ali-
ditum

ginta,
Africa

n ex-
reres

mor-
e un-

nylio
enlo-

pian
, ex-

umulo
pra-

m in-
LO-

iguit
stum

ear-
nomin-

Celsa.
ap. IV.

Quis

Ein Anzeiger

so und fest.

in der Brab.

Langst. Eng. 1779

Christoph M. v. S.
P. 64 v. 911.

De la

Quis es

Si Perfor

dem Virtu

vituperem

rum. Ita

optimus S

optimus In

dum M.

Virtutes

Fortitudi

tiam: v

dem. ut

(2) hom

(3) impo

Quomo

Ex Loc

Enumera

Adjuncto

interdum

gie.

Quis est Ordo Artificialis?

Si Personam secundum certas laudem Virtutes, aut secundum certa vituperem vitia, ex loco Adjunctorum. Ita Cato Priscus Plinio dicitur *optimus Senator, optimus Orator, optimus Imperator.* Aut si Alexandrum M. laudare velis secundum IV. Virtutes Cardinales, *Prudentiam, Fortitudinem, Justitiam, Temperantiam*: vel vituperare Muhammedem. ut (1) *latronem ferocissimum,* (2) *homuncionem libidinosissimum,* (3) *impostorem mendacissimum.*

Quomodo laudantur & vituperantur Bruta?

Ex Locis Topicis; & Loco quidem Enumerationis Partium, Effectorum, Adjunctorum, Generis & Speciei; interdum & Caussarum & Etymologie.

E. g. Laudentur Apes.

Ex Loco Caussarum: Quod illas non libido progeneret, sed ex melle viviscant. Sole enim Apes Venerem nesciunt; atq; animal laboriosum suo ex opere nascitur. Plin. Lib. XI. 16.

Ex Loco Enum. Partium prædicari potest Dadala natura fabrica, qua in tam parvo corpore membra omnia tam affabre distinguntur. Plin. Lib. XI. c. 2. Depingi etiam potest earum Pulcritudo tum ex colore, tum apta membrorum connexione.

Ex Loco Adjunctorum. Non pauca in iis deprehenduntur Virtutum simulacra; ut (1) Perspicacia, qua tempestates quasi prævident, nec dubio cælo se committunt, & victum in hiemem reponunt. (2) Sedulitas in labore earum admirando. (3) Concordiæ studium in sectando ac defendendo rege suo &c. Item laudari possunt a Locis, quos inhabitant; qui debent esse amæni, floribus consiti, a ventorum turbine liberi, puri ab angvibus &c. Virgil. IV. Georg. init.

Ex Loco Effectorum. Suppeditant Mel & Ceram; atq; inter Insecta pene omnia hominum

on libi-
nt. So-
q; ani-
Plin.

i pot-
pat-
e di-
epin-
um ex
one.

ca in
lacia;
grafi
runt,
) Se-
(3)
nden-
unt a
t esse
n tur-
Virgil.

Mel &
ia ho-
mireum

De

minim
qua eni
vant.

Vel, s
velis lau
rum suu

Ex Loco B
put, oc
dulas,
crura,
circa pe

Ex Loco
a genti
tavis

Ex Loco
a Virtu
dem; q
do, me
aptus,
lan-
res & in

Ex Loco B
ri Saphy
mem, aut

minum utilitati maxime inserviunt: reliqua enim nos magis infestant, quam juvant.

Laus Canis.

Vel, si Canem unum singillatim velis laudare, veluti Lipsius Saphyrum suum, describas eum

Ex Loco Enum. Partium, secundum caput, oculos, nares, os, dentes, aures pendulas, cervicem, pectus, costas, lumbos, crura, pedes, caudam &c. adde singulas circa partes colorem & maculas.

Ex Loco Generis & Speciei laudes eum a gente, quod sit *Anglus, Danus, Batavus* &c.

Ex Loco Adjunctorum & Effectorum, a Virtutibus, qualitatibus & effectis ejusdem; quod sit argutus & facilis in discendo, memor in usurpando, ad venandum aptus, domino suo fidelis, vigilans, φιλόθετος, nec mordax, nisi adversus fures & injuriam inferentes.

Ex Loco Etymologiae dicas, eum appellari Saphyrum, & esse revera Canum gemmam, aut gemmis cariorem. Adde, quod

a sa-

a sagacitate canum Cynici olim Philosophi nominati fuerint & commendati.

Vituperium Serpentis.

Ex Loco Speciei dicatur, Serpentes ex eo esse animalium genere, quod praeter ceteris speciatim a Deo damnatum Genes. III. 14.

Ex Loco Adjunctorum. (1) Habitant loca sentibus ac spinetis obsita, & amant latebras ac speluncas, furum & latronum instar. (2) Reptili, celeri ac doloso utuntur incedendi modo; ita ut sagitta jactum aequare videantur. Hinc forte serpentes alati ac volantes a nonnullis sunt ficti. (3) Blandi nonnunquam sunt, sed versuti simul, ingrati & crudeles. Hinc proverbium, *Angvem in sinu fovere*. Quocirca & ipsius Diaboli blanda & astuta, sed maxime noxia truculentia, serpentis imagine exprimitur.

Ex Loco Effectorum. Perterrefaciunt homines, usque veneno & morsu suo maxime nocent: aeterna inter ipsos & homines est inimicitia: unde id quod maxime horremus & averfamur, *Angve pejus odisse dicimur.* *Vnde*

hiloso-
lari.

s ex eo
ceteris
el. III.

ut lo-
nt la-
rorum

ut un-
iactum
pentes

li. (3)
sui si-
rover-

ocirca
, sed
pentis

unt bo-
maxime
ines est

horre-
odisse di-
Vnde

De

Vnde p
dandi

Ab H
Difficili
Ex Loco
verficulu
Exaggera
quam,
paucis,
rio, q
Compa

Laus i
thenien
viam in

Factum ip
c. 9. &
Dein Lau
erim opp

*Vnde petuntur Argumenta Lau-
dandi aut Vituperandi Facti
alicujus?*

Ab Honesto, Utile, Necessario,
Difficili &c. Locisq; Contrariis. Vel
Ex Loco Adjunctorum, secundum
versiculum, Qvis? Quid? Vbi? &c.
Exaggeratur quoq; Factum nonnun-
quam, si quis primus, solus, cum
paucis, tempore maxime necessa-
rio, quid fecerit; item ex Loco
Comparatorum & Exemplorum.

Exemplum I.

*Laus Facti Miltiadis, Ducis A-
theniensis, quo decem millibus ci-
vium instructus sexcenta Persarum mil-
lia fudit fugavitq; in campis
Marathonii.*

Factum ipsum referatur ex Justini Lib. II.
c. 9. & Corn. Nepi Miltiad. c. 5.

Dein Laudetur illud (r) ab *Honesto*: fuit
enim oppidò laudabile, & pro patria, quæ
iniquo

iniquo ac formidabili petebatur bello, prælium hoc susceptum.

(2) A Neccessario. Non provocavit hostem temere *Mulriades*, sed eum ingenti cum exercitu patriæ incumbentem, summa id flagitante necessitate avertit; idq; maxima cum animorum alacritate. Vide *Justin.* l. cit.

(3) A Difficili: (a) quod tantillis copiis tantam multitudinem fuerit aggressus: (b) quod sociis *Lacedæmoniis* religione impediti non cunctatus sit aut trepidaverit.

(4) Ab Utili & Glorioso. Quod sic fugati *Perse*, primusq; *Darii* impetus fractus, & secuta *Darii* morte, Gracia tanto bello liberata fuerit. Dicatur ex *Corn. Nep. Miltiad.* c. 5. Pugna hac (quam etiam laudant *Plato*, *Plutarchus*, *Pausanias* & alii) *Marathonia* nihil esse nobilius: nulla enim unquam tam exigua manus tantas copias prostravit.

Ex Loco Comparatorum. *Epaminondas* Dux *Thebanorum*, quatuor hominum millibus, *Lacedæmoniorum* exercitum viginti quatuor millium devicit. *Frontin.* Lib. IV. c. 2. Sed victoria hæc nihil ad nostram. *Leonidas* *Spartanorum* Rex cum trecentis sociis

lo, pra-

tem te-

m exer-

d flagi-

na cum

l. cit.

is tan-

(b)

mpedi-

fugati

tus, &

bello li-

Nep.

etiam

nias &

nulla

tantas

inondas

um mil-

viginti

Lib. IV.

nostram.

trecentis

sociis

De

sciu ad
cram al
cum suis

Fadun

Col

Quis?

orum

Quid?

horret

vic.

Quibus

ve ar

funda

Quom

nomi

harbi

scidit.

Vbi? In

liffon

Cit. C

Quana

stet gr

biq. t

fociis ad Thermopylas ingentem Xerxis exercitum aliquandiu sustinuit; tandem vero cum suis omnibus cæsus est.

Exemplum II.

*Factum Davidis prosternentis
Goliathum, 1. Sam. XVII.*

Quis? David, filius Isai, juvenis, pastor ovium &c.

Quid? Goliathum, monstrum hominis, & horrendæ magnitudinis gigantem prostravit.

Quibus auxiliis? Non gladio, scuto, aliisve armis militaribus instructus, sed baculo, funda ac lapide.

Quomodo? Aggressus est illum fortiter in nomine Domini, jactoque lapide frontem Goliathi percussit, ejusque præcidentis caput abscidit.

Vbi? In conspectu utriusque exercitus tum Philistæorum tum Israëlitarum, ad Socho Judæ. Cit. Cap. vers. I.

Quando? Eo quidem tempore, quo Philistæi grave bellum inferre conabantur Judæis, hosque tractabant ignominiosissime.

Cur?

Cur? Ut igitur hanc ipsam auferret ignominiam, populumq; suum a jugo Philistaeorum liberaret, David facinus hoc ingens ac memorabile ausus est.

Vituperium Αυτοχερίας M. Catonis,

qui, cognita Caesaris Victoria, mortem sibi intulit.

Vid. Florus Lib. IV. c. 2. n. 70. 71. 72.
Seneca Epist. 24. Plutarchus in Vit. Catonis Uticensis circa fin.

Vituperetur Factum hoc

I. ab *Impio*. Repugnat enim (1) *DEO* auctori *vita nostra*, & *natura*, quae omnium animantium generi indidit se ac vitam tueri. (2) *Fortitudini*, quae vincere animum docet, ac terribilem hostibus esse, non sibi. (3) *Ex superbia & Φιλαντίας* profectum est, quae turpe sibi *Cato* putabat, supplicem ad *Cesarem* venire.

II. a *Facili*. Forte quidem nonnullis videtur facinus; sed *Αυτοχερία* haec revera sapit *feminineam molliem ac pusillanimitatem*.

Rebus

gnomi-
eorum
ac me;

Ca-

mor-

a. 72.
t. Ca-

EO an-
imum
in tue-
nimum
on sibi.
fectum
suppl;

videtur
era sapie
tatem.
Relm

De

Rebus in
Fortiter

III. A. M.
to pote
fui em
lucem

IV. Ab T
to hac
didit p
nug. d
ignit
qui fa
erube
[]

Vnde
da

Laus
Virtut
Discipl
Tempor

Rebus in angusti facile est contemnere vitam.
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

III. A Minus necessario. Vivere utiq; Ca-
to poterat Caesaris sub imperio. Conque-
stus enim postea est Caesar, sibi Catonem sa-
lutem suam invidisse.

IV. Ab Inutili & Exemplis. Perdidit Ca-
to hac caede sua copias sibi commissas; per-
didit patriam, pro qua pugnare ad mortem
usq; debuerat: uti Horatii, Fabii &c. Non
igitur audiendi sunt Seneca, Lucanus, alii,
qui factum hoc comprobare imò laudare non
erubescunt.

[Laus simul & Vituperium Aurozeigias Lu-
cretiae vid. in Vossii Partitt. Orat. Lib. I.
Cap. IV. p. 29. & seqq.]

Vnde petuntur Argumenta Lau-
dandi ac Vituperandi Rem
aliquam?

Laus & Vituperium Rerum (ut
Virtutum & Vitiorum, Artium &
Disciplinarum, Plantarum, Locorum,
Temporum &c.) concinnatur vel ex
Locis

Locis Topicis, ut Etymologia, Definitionis, Enumerationis Partium, Generis & Speciei, Caussarum, Effectorum, Adjunctorum, quandoque & Comparatorum: vel ab Honesto, Utile, Jucundo &c. aut contra.

Exemplum I.

Laus Norimbergæ.

Ex Loco *Etymologia & Caussarum*, quod, secundum Mercatoris & aliorum opinionem, a Tiberio Nerone Imp., vel a Druso Nerone fratre ejus, qui Germanos devicit, & castellum hic loci extruxisse dicitur, *Neroberga* sit denominata & fundata: seu, quod a *Nariscis* sive *Noriscis*, arcis illius pervetustæ fundatoribus, suam adeptæ sit denominationem. Addatur Anagramma: *Civitas Nürembergensis. Nescis? Urbium regina est!*

Ex Loco *Adjunctorum Exteriorum*. *Sita est in Franconia, Svevia & Bavaria confiniis, ac medium fere tenet Germania; unde & Cor ejusdem nuncupatur. Interfluit illam Pognesius, gaudet aëris cœliq, salubritate.* Ex

, Defi-
tium,
, Effe-
doque
neko,
à.

arum,
um opi-
, vel a
ermanos
ixisse di-
& fun-
toriscie,
, /nam
Addatur
ergensis.

rum. Si-
varia con-
Germania;
ur. Inter-
is exilij, fa-
Es

De

ExLoco F

& propu

maiores

crasse a

spitum

Burgg

magny

tanum

pretio

sancti

ria q

Arm

tiorum

& aq

Ab Ad

ta R

li,

eade

moru

titudi

ExLoco

habita

Gene Co

cig, O

hujus q

bita c

Ex Loco Enum. Partium. *Mania Urbis*
& propugnacula satis munita; porta sex
maiores duæq; minores, illarumq; turres
crassa atq; excelsa; *Arx* vetustissima, ho-
spitium ac sedes multorum *Cesarum* ac
Burggraviorum. *Templa* amplissima &
magnificè exstructa, *Sebalinum*, *Lauren-*
tianum, ad *Spiritum S.* in quo *Reliquia*
pretiose, & in *vicinia* *Ornatus* *Cæsareus*,
sanctè custodiuntur. Sequatur *Laus* *Ca-*
rie splendidissima, *Bibliotheca* publica, &
Armamentarii instructissimi; item *Palat-*
iorum ac nitidissimarum *ædium*, *fontiumq;*
& *aquarum* salientium &c.

Ab Adjunctis Interioribus. *Gaudet* poli-
ta *Reip.* forma; claret bene ordinatis *Scho-*
li, *Gymnasio* & *Vniuersitate*. *Floret* in
eadem *mercatura*, & *opificum* exquisitissi-
morum copia. *Pollet* *opibus* ac *populi* mul-
titudine.

Ex Loco Effectorum. *Multa* hac in *Urbe*
habita sunt *Comitia*; & *Aurea Bulla*, præ-
sente *Carolo IV*, ibidem promulgata; *Pa-*
ciq; *Osnabrugensis* *Executio* anno seculi
hujus quinquagesimo sollennissime hic cele-
brata &c.

Exem-

Exemplum II.

Laus Philosophiæ.

- I. Ab Honesto. Est studium Sapiëntia. Quid Sapiëntia? Rerum divinarum & humanarum scientia. Cicero Deorum inventum appellat. Dei immortalis manus est, quod vivimus; Philosophia, quod bene vivimus.
- II. Ab Utili & Necessario. Sine Philosophia, neq; in Theologia, neq; Jurisprudencia, neq; Medicina, magnos facere poteris progressus. Adducatur elogium Ciceronis: O vita Philosophia dux! O Virtutis indagatrix, vitiorum expultrix &c. V. Tulcul.
- III. A Jucundo. Multi, postquam semel Philosophia sese tradiderunt penitus, neq; rei familiaris cura, neq; honorum cupiditate, neq; corporum voluptatum blandimentis, ab ejus studio avocari potuerunt; ut Chryssippus, Archimedes &c. Vid. Murei. Orat. II. p. 17. Delectamur certe magnopere tot rerum admiratione dignissimarum scientia.
- IV. A Facili. (1) Principia Sapiëntia unicuique sunt quasi innata. (2) A doctissimis
- virs

m.

ia. Quid
humana-
ventum
ff, quod
vrimus.
philoso-
oruden-
e poteri
Cicero-
Virtuti
oc. V.

n semel
is, neq;
upidita-
blandi-
uerant;
tel. Mu-
er. certe
dignifi-
entia uni-
deditur
vii

De

in Phil
log, car
Vitupe

I. Ab Inho
piensu
tere : q
anes con
dedit, &
at vallo
denda &
esse. D
tus veri
multum
Sallust,

II. A Per
lorum.
non tot,
Sirac. X
finis est

III. A Mo
sapien
tus, gra

IV. A Dis
est, reg
igitur &

virii Philosophia dilucide est descripta, hodieq; curiosius exculta.

Vituperium Loqvacitatis seu
Garrulitatis.

- I. Ab Inhonesto s. Turpi. Turpe est sapientissimam Naturæ dispositionem pervertere : quæ cum homini duos oculos, duas aures concesserit, unam tantum linguam dedit, & hanc dentibus & labiis, ut muro ac vallo, munitam; significans, multa videnda & audienda, pauca vero loqvenda esse. Dein stultum quoq; est vitium. Stultus verba multiplicat; Eccles. X. 14. Vbi multum est loqvencie, ibi parum sapientie. Sallust.
- II. A Pernicioso. Est causa multorum malorum. Multi ceciderunt ore gladii, sed non tot, quot interierunt per linguam suam; Sirac. XXIX. Euripides: Oris effrenati finis est calamitas.
- III. A Molesto. Grave hoc est vitium viris sapientibus. Sirac. XXI. 19: Narratio facti, quasi sarcina in via.
- IV. A Difficili. Dices quidem: Difficile est, regere linguam suam! R. Precibus igitur & cautione opus &c.

C

V. Ab

V. Ab *Evento intuito*. Præsertim cùm de
omni verbo otioso olim sit reddenda ratio.

[Et tales quidem Laudationes ac Vituperationes vocantur *Absolutæ*. Sunt præterea Laudationes *Comparatæ*, ubi vel Persona cum Persona, Factum cum Facto, Res cum re confertur, unumque alteri esse æquale, vel etiam præstare, ostenditur. Ut, si compares *Alexandrum M. & Julium Cæsarem, Ottonem Magnum & Leopoldum M. Impp.; Fratrum quodpiam & Victoriæ Alexandri adversus Persas, & Leopoldi adversus Turcas; Athenas item & Spartam, Augustam & Norimbergam &c.* Instituantur Laudationes tales iisdem ex Locis, quibus *Absolutæ*.]

CAPVT III.

Vnde ducuntur Argumenta Pro-
bantia in Genere Deliberativo ad
Svadendum & Dissua-
dendum?

AB Honesto, (Justo, Legitimo,
Glorioso,) Utili, Necessario, Ju-
cundo, Possibili, Facili, Tuto, Even-
tu; Locisque contrariis, Turpi, In-
utili, minus Necessario &c. quibus
inter-